

Komentarji

— zakaj? — Pustite ma-
le, naj jih hudič izkoristi!

Iz Pariza je prišla vest, da
Herriot, bivši francoski mini-
strski predsednik, za trdno pri-
kazuje vojno med Japonsko in
svjetsko unijo in Zdržene dr-
žave bodo pomagale sovjetom.
Isto je Herriot rekel v francoski
gledališki predstavi.

Japonsko-sovjetsko vojno na-
vedujejo že dve ali tri leta.
Sake kvatre ali skoro vsak me-
se pride vest, da se Japonci in
sveti pripravljajo na vojno,
izbruhne letošnji pomlad ali
krat letos ali enkrat v bližnji
prihodnosti. Iz Moskve je prišlo
več svaril, da sovjeti ne ma-
jajo vojne, so pa pripravljeni,
bodo izzvani. Iz Tokija tudi
pročajo, da nočejo vojne, a so
di pripravljeni...

Zakaj so oboji pripravljeni?
Jajmanskega dvoma ni, da so-
jetska vlada govori resnico.
ustija ne bi absolutno nič pri-
bila s kakšnim napadom na
najljem vzhodu; tudi če se so-
jeti popolnoma odrečejo man-
durski železnici in prepuste ves
kapital te železnice Japoncem,
bila to cenejša pot kakor pa
jajna. Na drugi strani je pa
kaj iz dogodkov v Mandžuriji,
kaj hoče Japonska, ki že dve
ti iziva in pesti Kitajce.

Japonski režim je pripravljen
za rop teritorija in sovjeti so
pripravljeni, da odbijejo ta rop,
Japonska poseže po Sibiriji.
ko bo torej Amerika pomagala
Rusiji, bo pomagala pravični
varu — vendar je še prezgodaj
pekulirati, komu bo Amerika
pomagala in če sploh bo, komu.

Amendement ustave za prepo-
red otroškega dela je precej na-
redoval v ratifikaciji zadnje
dve. Dvajset držav ga je
prišlo in potrebnih je še šest.
Zdaj je upanje, da bo
ratificiran.

Prišla pa je vest iz New Yor-
ka, da je kardinal O'Connell
ovzdignil svoj protestni glas
proti temu amendementu in iz-
javil, da je amendement za od-
travo otroškega dela nekrščan-
ski, ker ogroža "pravice staršev
nad svojimi otroci." Kardinal
je apeliral na newyorško zbor-
nico, naj ne odobri tega amend-
menta.

Zanimivo je, kako se najvišji
glavari katoliške hierarhije
Ameriki vsak čas potegnejo za
interese najgrših izkoriščeval-
cev delavstva. Amendement ho-
di predvsem zaščititi otroke de-
lovskih staršev, kajti ameriški
oglatini ne pošiljajo svojih o-
trokov na mezdno delo; prizadeti
le otroci siromakov, ki gara-
ntirajo za nekaj piškavil centov, do-
m njihovi očetje postopajo
krog-brez dela. V Ameriki je
tisoče kapitalistov, zlasti v
tekstilni industriji, ki bi danes
najgrši uposlili le deco in žen-
ste, samo da si prihranijo na
mezdah.

Mislimo, da ni večje sramote
na civilizaciji, poleg komercial-
ne prostitucije kakor je mezdno
poslavljanje otrok, ki delajo na
zastojni in znašajo profit
izgotovito. Otroci do 18. leta
morali biti v šoli, ne pa pred-
met izkoriščanja.

Vest se glasi, da je kardinal
O'Connell objavil svoj protest
proti odpravi otroškega dela ob-
dodu na Bahamaško otočje. U-
ajmo, da se po mož dobro spoje-
ne vrne krepak nazaj v Ame-
riko, da bo lahko nadaljeval boj
za mezdno sužnost otrok, kate-
rim ne privoščijo počitka in do-
tojne izobrazbe...

Japonska se jezi na Mussolinija
Tokio, 20. jan.—Japonski zu-
stani minister Koki Hirota je
včeraj instruiral japonskega po-
slanika v Rimu, naj opozori
Mussolinija, da je njegova (Mus-
solinijeva) nedavna izjava o "ru-
menosti nevarnosti" škodljiva ja-
pansko-italijanskim prijatelj-
skim odnosom.

'RUMENA NEVAR- NOST' ZA ZAPAD- NI KAPITALIZEM

Kulijeke plače omogočajo Ja-
panski dumpanje blaga na
svetovnem trgu. Vojna po-
staja bolj in bolj vroča

New York. — Zapadna "ci-
vilizacija" prejšnjih dni se je
tresla pred "rumeno nevarnostjo"
vsled priseljevanja Japon-
cev v njeno območje. Zapadni
kapitalizem pa se je sedaj pri-
del tresti pred to "nevarnostjo"
valed silne konkurence, katero
mu je napovedal japonski ka-
pitalizem na mednarodnem tr-
gu, kamor dumpa svoje ceneno
blago kljub vsem tarifam in
drugim protekcijskim ukrepom.
Japonsko-angleška vojna za
indijski trg je dobila odmev že
tudi v angleškem parlamentu,
kjer je sir Herbert Samuel ne-
davno zignjal Japonsko vsled
"nemoralnih bizniških princi-
pov". Sploh je japonsko dump-
panje dobilo odmev v vseh ka-
pitalističnih državah — v Fran-
ciji, Nemčiji, Italiji in tudi v
Ameriki.

Anglija je na primer imela
največji trg posebno za tekstil-
ne izdelke v Indiji, sploh je ime-
la monopol. Pred par leti jo je
pričela oblegati Japonska in po-
plavila indijski trg s cenanim
blagom. Lansko leto je kljub
velikemu carinskemu zidu, ki
je znašal 75%, uvozila več teks-
tilov v Indijo kakor pa "mati"
Anglija.

Trgovinska vojna je prišla
do točke, da je Indija pod skre-
no roko Anglije zagrozila Ja-
panski z embargom, če ne pri-
stane na nekakšen dogovor. Te
dni so vesti poročale o sklenitvi
dogovora, s katerim se je Ja-
panska obvezala, da bo letno
vzelo v Indiji 2,500,000 bal bom-
baža, v zameno pa je dobila kv-
to za tekstile. Kvota je precej
manjša od lanskega uvoza in tu-
do carina je bila znižana na
50%, vendar pa je dobila lep
kos indijskega trga.

Hudo konkurenco vodi tudi v
Avstraliji, kjer je že postavila
"mater" Anglijo na drugo me-
sto, posebno na tekstilnem trgu.

S Francijo in Nemčijo ter tu-
di v Italijo in Ameriko pa je
pričela konkurenčno vojno na
trgu umetne svile, električnih
ter drugih manufakturnih izdel-
kov. Kljub visokim tarifnim
zidovom, s katerim so obdane
vse države, Japonska lahko z
njimi konkurira na njih doma-
čem trgu in povrh dela velik
dobiček. Neki francoski tovar-
nar je rekel, da bi on ne mogel
prodajati izdelkov iz umetne
svile, čeprav bi surov material
dobil zastoj in delavcem ne dal
nobene plače.

V Franciji, kar več ali manj
velja za vse države, stane suro-
va svila več kakor pa trgovci
prodajajo japonsko blago, in to
kljub carini, visokim transport-
nim in drugim stroškom. Ita-
liji izpodjeda trg v Abesiniji in
druge, kar je Mussolinija zad-
njo jesen napotilo, da je dekre-
tiral znižanje cen in plač, češ,
da bo Italija lahko konkurirala
na svetovnem trgu.

V Ameriki so znane cenene
drobnjarije, ki prihajajo iz Ja-
panske. Zadnje čase so pa nje-
ni agentje poplavili tudi Južno
in Centralno Ameriko, kjer sta
Anglija in Amerika glavna u-
vozna faktorja. Boj za kitajski
trg je starejši in bolj znan.
Japonska ga smatra za svojega
in ga je pred par leti pričela
osvajati nasilno.
Vse to in še več so se japo-
nski kapitalisti naučili od "za-
padne civilizacije". Naučili so
se gradnje modernih industrij.
Njene tekstilne tovarne so naj-
modernejšje na svetu; leta 1913
je imela v njih 2,500,000 vre-
ten, leta 1932 jih je imela že
(Dalej na 2. strani.)

CWA ustavila upo- slevanje brez- poselnih!

Sklad za civilna dela je prazen!
Delovnik skrčen in zaslužek
zmanjšan 20 odstotkov!

Washington, D. C.—Admini-
stracija za civilna dela (CWA)
je te dni ustavila uposlavljanje
brezposelnih delavcev. Pol mili-
jona brezposelnih, ki so jih na-
meravali uposliti zadnje dni, mo-
ra počakati! Obenem je admini-
stracija obvestila vse državne
direktorje civilnih del, naj zni-
žajo delovnik s 30 na 24 ur v te-
dnu v vseh mestih z 2500 in več
prebivalci, v manjših krajih pa
na 15 ur. Vzrok je, ker je zma-
njalo denarja v skladu za
civilna dela, kongres pa še ni
dovolil nove vsote v ta namen.

Chicago.—Frank D. Chase, di-
rektor CWA v Illinoisu, je zad-
nji petek po navodilu iz Wash-
ingtona zmanjšal delovnik pri
civilnih delih na 24 ur v tednu.
To pomeni, da se uposlenecem pri
teh delih zmanjša plača dvajset
odstotkov v tednu. Dalje je di-
rektor prenehal s naročili grad-
benega materiala.

Število federalnih uposlenecv
pri civilnih delih v čikaškem
okraju je bilo znižano na 100-
000. To število ostane, dokler
kongres ne dovoli novih stotin
milijonov dolarjev za civilna
dela.

Francoski škandal izziva tožbe in dvoboje

Poslanci se pretepajo in obme-
tavajo z najgršimi psokvami

Pariz, 20. jan.—Staviskijev
bančni škandal, ki je požrl Fran-
cozom 60 milijonov dolarjev, je
zdaj izzval besne osebene spore
in celo vrsto tožb ter napoveda-
nih dvobojev med poslanci. Dva
poslanca sta se večeraj pretepala
in obkladala s najgršimi psokva-
mi na hodnikih parlamenta. Ti
spopadi izvirajo iz očitkov in-
timnega prijateljstva s propad-
lim Staviskim in celo z njegovo
ženo, ki je zdaj v zaporu.

Poslanec Philippe Henriot je
očital prosvetnemu ministru
Anatolu de Monzieju, da je fa-
voriziral ženo sleparja Staviskija.
Minister je takoj zagrozil, da
pozove poslanca na dvoboj. Neki
drugi poslanec je pa pretepel
urednika lista "La Liberté," ki
je pisal, da je bil poslanec v zve-
zi s propadlim bankirjem.

Fašistična kimačjoča zbornica razpuščena

Rim, 20. jan.—Italijanska
zbornica, ki je zadnjih pet let
kimala Mussoliniju, je včeraj so-
glasno odobrila Mussolinijev za-
kon korporaciji, zapela slavo dik-
tatorju in potem izdahnila. Na-
vzočih je bilo 358 poslancev;
ostalih 42 je manjkalo, ker so
bili izključeni iz fašistične stran-
ke zaradi raznih prestopkov. V
bodoče bo "Narodni svet korpo-
racij" sklepal zakone za Italijo.

Trgovinska vojna med Francijo in Nemčijo

Pariz, 20. jan.—Francija je
včeraj razveljavila trgovinsko
pogodbo z Nemčijo, ko je nemi-
ška vlada pred kratkim znižala
kvote francoskega blaga za uvoz
v Nemčijo. To pomeni trgovin-
sko vojno med tema deželama.
Francija namerava v bodoče ku-
povati blago, ki ga je dosej do-
bivala iz Nemčije, iz drugih de-
žel.

Ameriški odvetnik izgnan iz Nemčije

Berlin, 20. jan.—Leo Gallag-
her iz Los Angelesa, Cal., odvet-
nik, ki je pomagal zagovorništvu
pri požigalskem procesu, mora
zapustiti Nemčijo v treh dneh.
Gallagher se je zadnje čase zelo
zanimal za bolgarskega komu-
nista Dimitrova in njegova dva
sodruka, da jim pomaga na pro-
sto in za odhod iz Nemčije.

VAŽNI PROBLEMI ZA KONFERENCE- CO ADF

Poleg NRA bodo voditeljem uni-
delala pregledavo tudi notra-
nja vprašanja, v glavnem fe-
deralne unije

Washington. — (FP) — Vo-
ditelje uni, ki se zberejo na
skupni konferenci pod vo-
dstvom eksekutive Ameriške de-
lavke federacije dne 24. janua-
rja, čaka velika naloga in iz-
redno važni problemi.

Eksekutiva je sklicala to kon-
ferenco, da zastopniki uni po-
novno navedejo stališče organi-
ziranega delavstva napram
NRA. Federacija je bila ena
glavnih sil, če ne najglavnejša,
ki se je z navdušenjem vrgla v
naročje "novega deala". V za-
meno je dobila delavsko točko
7a industrijskega zakona, kar
je proglasila za "Carter svobo-
de".

Pomena te točke za ameriško
delavstvo se ne da podcenjeva-
ti, ker mu je vsaj v teoretičnem
smislu dala nov status. Odprla
mu je trnjevo pot do organiza-
cije in še pred letom umirajo-
čemu unijskemu gibanju vlila
novo življenje.

Ampak "čarter svobode" je
pod velikim palcem administra-
torja Johnsona in njegovih plu-
tokratičnih kolegov. Stopili so
na prste tudi federaciji in no-
čejo nič slišati o skrajšanju de-
lovnika na 30 ur v tednu ter u-
nijam nočejo dati zastopstvo v
pravičniških odborih.

V pogledu zaposlenosti je
NRA velik fiasko. Dasi je
Johnson sprvega govoril, da bo
koncem zadnjega avgusta zapo-
slenih pet milijonov brezposel-
nih, se je to število doseglo ko-
maj do danes. In to ne kot po-
sledica NRA, ampak pod akcijo
CWA in PWA. Ti agenciji sta
pripomogli do začasne uposlitve
štirih milijonov brezposelnih,
ki pa je že začela poenjatiti. V
privatnih industrijah, ki mora-
jo biti glavni vir zaposlitve, so
pravilniki in izboljšanje gospo-
darskega položaja za par kora-
kov zaposlili le nezaten del
brezposelne armade.

Konferenca bo morala nagla-
siti novo stališče napram NRA.
To pomeni, da se bo morala fe-
deracija podati z njo v boj in iti
preko nje pred kongres. Zadnja
konvencija je bila izredno na-
vdušena za Johnsona in za ves
"novi deal", od lanskega no-
vembra pa se je to navdušenje
poglego tudi med voditelji fe-
deracije.

Konferenci bodo delale sitno-
sti tudi federalne unije, ki
zahtevajo pravico do formira-
nja industrijskih uni v vseh
težkih industrijah. Poleg tega
insistirajo tudi na ustanovitve
novega departamenta v federa-
ciji, ki bi protežiral njih inte-
rese. Če tega ne dosežejo, so
med nekaterimi slišajo glasovi,
da sploh pretrgajo stike s fede-
racijo in gredo svojo pot. Ka-
ko daleč bi prišli, je drugo
vprašanje. V vse, s tem se bo
sukal glavni boj okrog vpraša-
nja jurisdikcije.

Dva nacija ubita na Štajerskem

Dunaj, 20. jan.—V spopadu
med avstrijskimi žandarji in hi-
tlerjevci na železniški postaji v
Kriegslachu na Štajerskem sta
bila včeraj dva nacija ustrelje-
na in več ranjenih. Hitlerjevci
so napadli žandarje, ki so pe-
ljali njihovega voditelja Wagne-
rja v internacijski tabor.

Anglija bi rada sterilizirala 300,000 oseb

London, 20. jan.—Vladni od-
bor je odobril načrt za sterilizi-
ranje mentalnih slabicev. Zdjaj
povejde iz zbornice. Če bo spre-
jet, bo okrog 300,000 oseb pri-
zadetih.

Načrt revaluacije sprejet v nižji zbornici

Senator Borah se je spra- vil nad NRA

Pravi, da "new deal" uničuje
male podjetnike. Johnson pa
grozi z revolucijo, če bo NRA
fiasko

Washington, D. C.—Senator
Borah, stari progresivec in in-
dividualist, je zadnji četrtak vo-
dil napad v senatni zbornici na
NRA in Rooseveltov "new deal"
vobče. Borah je nastopil kot za-
govornik "malega businessma-
na," na katerega je po njegovem
mnenju Roosevelt pozabil in je
obsojen na uničenje pod da-
našnjo federalno kontrolo indu-
strij.

Borahu sta se pridružila pro-
gresivni senator Nye iz Severne
Dakote in konservativni Robin-
son iz Indiane, ki sta enakega
mnenja.

Borah je rekel, da NRA in vsa
Rooseveltova obnovna politika
vodi Ameriko v "najgrši mono-
polizem, ki omogoči trustom, da
si prisvoje ves business in mali
podjetniki bodo pometeni s po-
vršja." Zahteval je, da kongres
takoj oživi protitrustni zakon, ki
je bil suspendiran zadnje po-
mladi.

New York.—Hugh S. Johnson,
vrhovni administrator NRA, je
zadnje dni pri pojedini National
Retail Dry Goods asociacije od-
govoril raznim kritikom, ki na-
padajo "new deal." Rekel je, da
je revolucija v Združenih dr-
žavah neizogibna, če se NRA ne
obnese. Reakcionarni delodajal-
ci in politiki, ki napadajo in na
vse načine ovirajo NRA, torej
delajo proti svoji volji za revo-
lucijo...

20,000 mrtvih v Indiji!

Največja potresna katastrofa
v tem stoletju

Kalkuta, Indija, 21. jan.—Po
zadnjih vesteh bo število člove-
ških žrtv strašnega potresa, ki
je zadnji ponedeljek spreminil
provincio Bihar v razvaline, na-
rastlo na 20,000. Obseg kata-
strofe je vsak dan večji in groz-
nejši. Mrličev je toliko, da jih
že tri dni mečejo v reko Ganges,
ki jih odnaša v morje. Samo
v mestu Monghirju je 6000 do
8000 mrtvih. Nihče še nima
pojma koliko znaša gmotna ško-
da, toda nekateri jo cenijo na
38 milijonov dolarjev.

Mlekarska vojna

Cena za "cash and carry" je zdaj
9 in 8c.

Chicago.—Čim je mlekarski
trust (štiri velike družbe in ne-
kaj manjših) naznanil pred ne-
kaj dnevi, da je cena mleku zni-
žana na 10c kvort, ki se dostav-
lja in 9c, kdor ga pride iskati v
mlekarno in sproti plača, so
manjši in neodvisni mlekarni na-
znanili, da njihova cena za "cash
and carry" (kdor pride ponj in
ga takoj plača) je 8c kvort. Ne-
kateri prodajajo mleko celo po
sedem in pol centa kvort.

Dolffuss spet svari Hitlerja

Dunaj, 20. jan.—Avstrijski
diktator Dolffuss je ob priliki
prihoda italijanskega podtajni-
ka zunanjih zadev Fulvia Suci-
cha na Dunaj ponovno posvaril
Hitlerja, naj preneha z zločin-
sko nacijsko propagando v Av-
striji, če hoče Nemčiji dobro.
Svarilo je izrekel v pozdravnem
govoru, s katerim je sprejel Su-
vicha. Hitlerjevci so namreč
hrupno demonstrirali pred hote-
lom, kjer se je nastanil italijan-
ski diplomat, in bili so spopadi
s policijo ter bombe eksplozije.
Pokaj je prišel Suvich na Du-
naj, ni še znano.

Rooseveltov predlog za zmanjša-
nje dolarja in zasežbo rezerv-
nega zlata odobrilo 360 kon-
gresnikov proti 40. Hud boj
čaka reformo v senatu

Washington, D. C., 21. jan.—
Nižja kongresna zbornica je si-
noči sprejela Rooseveltov načrt
revaluacije dolarja in podržav-
ljenja zlate rezerve s 360 gla-
sovi proti 40. Za načrt je gla-
sovalo 287 demokratov, 68 re-
publikancev in pet farmer-labo-
ritov, proti pa 48 republikancev
in dva demokrata.

Nasprotniki so naskočili na-
črt z dolgo vrsto amendmentov,
toda solidna demokratska veči-
na je pokopala vse te amend-
mente drugega za drugim in na-
črt, kakršnega hoče imeti Roo-
sevelt, je bil sprejet brez spre-
membe.

Načrt gre zdaj v senat, kjer
ga čaka hud boj. Najmanjše
nevarnosti ni, da ne bi bil tudi
v senatu sprejet neokrnjen, am-
pak senatna zbornica ima dru-
gačen poslovni red kakor nižja
zbornica. Debatata tamkaj ni o-
mejena, in če opozicija ne more
doseči drugega, bo vsaj z govori
in debatami zavlekla glasova-
nje.

Jedro načrta je, da bo novi
dolar vreden največ 60 in naj-
manj 50 centov prejšnje vlade
veljave in da je federalna vlada
edini lastnik vsega zlata, ki ga
potrebuje za denarno kritje.

Zlato ni več denar!

Ljudje ga zdaj drage volje vra-
čajo vladi

Chicago.—Zlatniki in zlati cer-
tifikati niso za posameznika
vredni nič! Vsaj kupiti ne mo-
reš nič za nje. O tem so se pre-
pričali mnogi Čikažani, ki so
skušali izmenjati cekine ali zlate
bankovce v prodajalnicah, toda
nihče jih ni hotel vzeti. Denar-
ne vrednosti nimajo več! Edino
vlada jih še izmenja v papir.
Vlada je podaljšala rok za izme-
njavo zlatega denarja za nedo-
ločen čas in milostno suspendi-
rala kazen, ki je določena za
"hoarderje" zlata.

Mnogo je takih, ki so priznali,
da so držali zlatnike ne zaradi
sentimentalnosti, temveč zgolj
zato, da naredi lep dobiček. Ta
račun se jim ni obnesel, kajti
visoka cena zlata ne velja za ce-
kine. Vlada izplača na primer
za petdolarski zlatnik pet dolar-
jev v papirju in nič več.

Brundage, bivši generalni pravd- nik, izvršil samomor

Chicago.—Edward J. Brund-
age, bivši generalni pravdnik
države Illinois in prominenten
republikanski voditelj, se je v
sobotno jutraj ustrelil v kleti
svojega doma v Lake Forestu.
Vzrok samomora je finančna
propast in pa dejstvo, da je
Brundage imel neke tajne zveze
s Caponijevimi gangsterji in ra-
ketirji, vsled česar je bil pozvan
kot priča v neki raketirski raz-
pravi pred sodiščem.

Hitler ne mara kajzerja nazaj

Berlin, 20. jan.—"Mi nečemo
cesarja Viljema nazaj in bomo
kaznovali monarhistično propa-
gando prav tako strogo kakor
komunistično." Tako je izjavil
Arthur Goerlitz, pruski držav-
ni svetnik, in njegove besede so
veljale monarhistom, ki pripra-
vljale monarhistično demipra-
cije na kajzerjev rojstni dan.

Jugoslovanski državljani obsojeni v Nemčiji

Berlin, 20. jan.—Jakob
Schweigert, jugoslovanski dr-
žavljan, je bil včeraj obsojen na
leto dni zapora, ker je davčnim
oblastem zamočal, da ima okrog
600 mark v neki švicarski banki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$5.00 per year,
Chicago and Mexico \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Neznan na vas, kar ima stik s listom
PROSVETA
8887-89 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Domač drobiž

Nobi grobovi

New York.—Tu je umrl John Skulj, star 50 let in doma iz Sv. Križa pri Kostanjevici.

Reading, Pa.—Tu je umrla Mary Cudovan, stara 54 let in doma iz Boršta pri Podzemlju v Beli Krajini. Zapušča moža, sina, hčer in sestro.

Milwaukee.—Umrl je Andrej Sorčič, star 52 let in doma iz Kapelj pri Brežicah. Bil je star naseljenec in zapušča ženo, tri sinove ter več bratov in sester. —Dajle je umrl Fr. Bregant, ki zapušča ženo in tri otroke.

Cleveland.—Naglo je umrl Martin Berce, samec, star 49 let in doma iz Briganske vasi na Dolenjskem. Tu je bil 24 let in vsi njegovi sorodniki so v starem kraju. —Istotako naglo je umrl Ignac Finžgar, star 50 let in doma iz Brezij na Gorenjskem. Tu je bil 28 let in zapušča ženo in sina.

Avtna nesreča

Milwaukee.—Rojak Tom Vodenjak je bil pred nekaj dnevi ponesrečen v West Allisu, ko ga je podrl neki avtomobilist na križišču ulic. Bil je težko pobit na desni nogi in dobil je tudi notranje poškodbe.

Zlata poroka

New York.—Anton Vilar in njegova žena Mary, roj. Sonc, sta 21. t. m. slavila petdesetletnico svoje poroke. Slavljenca sta bila poročena pri Sv. Jakobu ob Savi in živita deset let v Ameriki, kamor sta prišla za svojimi sinovi in hčerami.

Plačal kazni

Calumet, Mich.—Rojak Peter Vranič je bil zadnje dni obsojen v plačilo \$25 kazni, ker je pretepel nekega žida v biljardnici.

Lewis imenovan za člana pravniskega odbora

Washington.—John L. Lewis, predsednik UMW, je po več mesecih vztrajnega boja bil končno imenovan v pravniski odbor, ki ima kontrolo nad prometno industrijo. Ta odbor ima 17 članov, devet operatorjev in sedem bivših operatorjev ali izvedencev, ki so bili uposleni pri velikih kompanijah. Lewis je edini, ki zastopa delavce—po svoje.

Prva seja tega odbora se je vršila radi silne konkurence, ki se je razvila med Pennsylvanijo in West Virginijo ter med Indiano in Illinoisom. Vsaka država se tepe za čimvečji trg. Med operatorji se že slišijo glasovi, da bo treba plače še bolj znižati.

Podpora vojnim pohabljenim zvišana

Washington, D. C.—Predsednik Roosevelt je nekoliko zmanjšal redukcijo podpor za trajne vojne pohabljenec. Skupna podpora za pohabljenec bo v prihodnjem fiskalnem letu znašala 21 milijonov dolarjev več kakor v prejšnjem. Skupna vsota teh podpor in pokojnin bo znašala čez pol milijarde dolarjev.

Linčarji v Californiji so svobodni!

San Jose, Cal.—Veleporota, ki je nekaj tednov vodila zaslišanje glede linčanja dveh ugrabiteljev, je zadnji četrtak zaključila preskavo z izjavo, da ne more dobiti "nobenih dokazov" za obtožbo. S tem je stvar zaključena.

Spet eden bankir ugrabljen

St. Paul, Minn.—Neznani zločinci so zadnje dni ugrabili Edwarda G. Bremerja, bogatega predsednika Commercial State banke, in obvestili njegovo družino, da zahtevajo zanj \$200,000 odkupnine.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Debeli in suhi časi

Mr. Olive, Ill.—Časi se spreminjajo, kakor vreme. Pred par leti smo imeli "sedem debelih" let, pa je nekateri, sedaj pa živimo v dobi sedem suhih let. Mnogo se vprašuje in piše, od kje neki prihajajo te mršave in debele dobe, kajti v tej deželi je pač vsega v izobilju. Kapitalistična požrešnost je ena prvih vzrokov, drugi pa je naša nesloga.

Potres leta 1929 na Wall streetu je bil prvi znak krize, ki je zajela ves civiliziran svet. Vlada je mirno gledala na spekulacijske orgije, kajti sama je bila del njihovega ustroja. Kriza pa je prišla pritiskati s tako silo, da je prišel splošen polom. Kapitalisti so jo zavozili tako grdo, da si ne morejo sami pomagati, pa ključje vlado na pomoč, da jih s svojimi posojili reši, da bodo spet izkoristili ljudstvo. Ničesar pa nočejo slišati o vladni kontroli bank in industrij. Njim gre za profit, vse drugo jih nič ne briga. Vlada mora biti v njihovi službi v vseh slučajih.

V tem okraju nam plačujejo po 40c na uro ali \$12 na teden. Kam gredo oni 3 dolarji, katere nam odtrgajo, nam ni znano. Nekam sumljivo se nam pa zdi, kajti v drugih krajih plačujejo obljubljeno mezdo, do katere smo tudi mi upravičeni pri delu na cestah. Tudi s plačilnim dnemov ni prave točnosti, četudi so rekli, da bo vsako soboto plačilni dan. Morda pa mrzi naš okraj governor Horner zato, ker je 100% za progresivno rudarstvo unijo.

Prav slabo so se izkazali pred božičem s tem, da nam niso dali čekov. Isto se je ponovilo za novo leto. Čeke navadno dobimo v poštnih skrinjicah ob nedeljah. In končno, kako neki naj človek poravnava svoje tekoče obveznosti za razsvetljavo in druge podobne potrebe z \$12 plače!

Senator Johnson iz Californije kaže priznava, da se kapitalizem že trese ter da se bo v bližnji bodočnosti razsulo. On trdi, da je vae prejšnje vlade kontroliral Wall street, sedaj pa upa, da je mož na čelu vlade, ki se bo nadvlade otrese. Priznati se mora, da se je pod njegovim vodstvom že precej doseglo, česar prej ni bilo mogoče. Pometli so a prohibicijo, priznali so sovjetiko Rusijo in dali pravico do organiziranja. To so tri precej važne naredbe.

Boj PMU se nadaljuje proti našim trinogom — Peabody-Horner-Lewis. In se bo nadaljeval do končne zmage. Zmagati ali propasti, naj bo naše geslo! Za enkrat pa smo za eno izkušnjo bogatejši, da bomo vedeli komu oddati naše glasove.

Letošnje leto je pomembno za dve organizaciji — 30 letnica SNPJ in 25 letnica SSPZ, ki sta tako rekoč dve sestri, ene misli in enega duha. Večina članov pripada k obema organizacijama, ki se po svojih močeh pripravljajo za proslavo te redke slavnosti. Zeleti bi bilo, da tudi mi tukaj v centralnem Illinoisu pokažemo kaj navdušenosti za obe organizaciji. V slogi je moč! Pridite na dan z vašimi idejami!

Andrew Maren.

Vesela soc. kluba

Canonsburg, Pa.—Leto 1934, ki smo ga nastopili pred tedni, nam ne obeta prinesiti nič več veselja in zadovoljstva kakor žalostno leto 1933. Upam in želim, da bi v letošnjem letu delavci vseh strok spoznali in prišli do prepričanja, da so zasluženi, in dokler se sami ne rešijo teh suženjskih okovov, toliko časa nimajo in ne morajo pričakovati pomoči ne od zgoraj niti od zdolaj. Vsem zavednim delavcem, ki se borijo za osvoboditev zatiranih in izkoriščanih, želim mnogo sreče in uspeha pri njihovem težkem delu v letu 1934.

Tukajšnji socialistični klub št. 118 JSZ priredi plesno veselico in zabavo dne 27. januarja v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ. Pričetek ob 7. zvečer. Igral bo Ludvikov orkester. Vstopnina 25 centov na osebo. Zabave dosti. De-

lavci in delavke, ki se zavedate razrednega boja, ste prošeni in prav uljudno vabljeni, da se udeležite te prireditve ter pripomorate k boljšemu napredku. Čisti dobiček je namenjen za razne knjige, časopise in drugo prosvetno delo.

Večkrat se sliši, da smo tukajšnji socialisti v splošnem "kakor kapljica v oceanu". Pomislimo pa, da ocean sestoji iz kapljic. Vsako naše delo v prid delavstva v splošnem, čeprav je še tako skromno in v majhnem obsegu in da je to delo uspešno, je nov kamenček v veliki stavbi bodoče družbe, ki jo zida zavedno delavstvo. Naš klub je ravno v prošlem letu kljub depresiji prav lepo napredoval v vseh ozirih. Seveda, napredek bi bil lahko veliko boljši, da ni smole z delom, ker nas je polovico klubovih članov brezposelnih.

Tukaj v Canonsburgu je kljub slabim časom še precej življenja pri raznih društvih in klubih. Vršijo se veselice, igre in drugi vsakovrstni sestanki. In to je po mojem mnenju vesel pojav. Pri takšnih sestankih delavec malo pozabi vsakdanje gorje in dobi vzpodbudo, da čez noč se ne bo spremenil današnji krivični sistem. Prišlo, pa bo tudi za delavce enkrat veselo novo leto. —Napraviť pa si moramo to veselo novo leto delavci sami; nihče nam ga ne bo poslal, ker to je nemogoče.

Predpustni čas je letos kratek. To je čas, ki nas spominja na ženitovanjske običaje na kmetih v stari domovini. Da pa ne bo to vesel čas predpusta šel kar tako mimo nas, se bomo udeležili prireditve našega kluba ter se prav pošteno zabavali v krogu znancev in prijateljev. Uljudno vabimo tudi našo mladino. Na vsaki naši prireditvi je bila dosedaj naša mladina dobro zastopana, upamo, da bo tudi na tej. Vsi na veselo soc. kluba v soboto, 27. januarja. Veseljeni odbor je pridno na delu, da bo zadovoljil vse. Za suha grla bo prav fina kapljica, za srbeče pete pa bo poskrbel orkester. Vam rečem, da bo v resnici lušno.

Za klub št. 118.

John Koklich.

Skromnost in zadovoljnost

Chisholm, Minn.—"Vesel božič in srečno novo leto," se čita leto za leto v kapitalističnih časopisih. Ako si odprl radio, vsaka druga beseda je bila "vesel božič," in "srečno novo leto." Vsa ta voščila nič ne pomagajo. Vsako leto je bolj nesrečno kakor srečno za delavce.

Letos smo zraven voščila dobili tudi nekaj nasvetov, katerih se moramo držati, ako hočemo, da nastopijo dobri časi, kateri kaže že prihajajo.

V nekem katoliškem listu se čita, ako hočejo delavci, da pridejo dobri časi, se morejo držati treh reči: Prva je vera, druga je skromnost in tretja zadovoljnost. Kdo se ne bi nasmejal ko čita takšne "nasvete" za delavce? Saj ravno zato so slabi časi, ker se delavci držijo teh treh "točk". Vera bi bila mogoče dobra za delavce, ako bi bila takšna, kakor je neki pisatelj zapisal: "Verovat bi vsak v bo-

ga, če bi veljalo, da le veruje, pa bo sit."

Skromnost pomeni revno življenje. Delavci ne smemo trošiti denarja za dobro hrano in opravilo, zato ker ga nimamo. Živimo skromno vedno, dobrih časov pa še noče biti. Zadovoljnost pomeni dobro in srečno življenje, da se nam bo dobro godilo. Mi delavci pa vemo, da nismo srečni, zato tudi ne moremo biti zadovoljni.

Pametni delavci ne verjamejo kapitalističnim časopisom, katerim je delavska sreča in veselje zadnja skrb. Božič in novo leto izrabijo v svojo korist — trgovino. Oni čitajo svoje delavske liste, kateri jih učijo, kaj morajo delavci storiti, ako hočejo, da pridejo dobri in srečni časi za vse. Kajti samo takrat bodo delavci zadovoljni, ako bodo srečni. Zločin je pa zahtevati od nesrečnih delavcev, naj bodo zadovoljni.

Ena nezadovoljnih.

Bombardiranje v Johnstownu

Johnstown, Pa.—Br. Langerholc je nedavno v Prosveti opisal frančiškansko ekspedicijo kakih dvajsetih žena in njih hčera, ki so prišle na sejo direktorija SDD, kjer so zahtevale, da se dom prepusti frančiškamom brezplačno, da bodo ti lahko učili mladino cerkvenih pesmi, vodili šolo itd. Ker stvar ni šla tako gladko, kakor so mislili "spreobrnjene" ženske in dekleta, so bili nekateri direktorji nagradeni za raznimi primiki kot neizobraženci, kvartopirci, stari bedaki in tako naprej. Videč, da ne morejo doseči svojega cilja, so demonstrativno zapustile dvorano in zažugale s pestmi. Lahko si mislite "strah" teh direktorjev, ki so bili deležni "lepih" priimkov, pred božjo "strafengo", ker so nasprotovali mladim kutarjem, v katere so se menda ženske zaljubile v ginjenosti do sv. vere.

Človek bi mislil, da je bila zadeva končana, ko je bila zahteva žensk odklonjena s pojasnilom, da so SDD zgradila društva, katerih člani se lahko svobodno gibljejo in ki stoje nad vsako vero, ali verskim biznisom. Pojasnjeno je bilo, da dom solastuje tudi društvo Triglav št. 82 SNPJ, Slovenska Moxham godba in slovensko pevsko društvo Jugoslavija. Ta društva izvolijo 15 direktorjev, a vzlic temu so spet poslali še večjo ekspedicijo nego prvič v nedeljo, 14. januarja, na sejo društva Triglav. Na to sejo je prišlo kakih 30 žensk in kot članice so zahtevale, da društvo vse tiste direktorje, ki nasprotujejo frančiškanskemu osvajanju, vržejo ven, na njih mesta pa naj postavijo "dobre moze". Bojevitve Amazonke so bile dobro oborožene, kajti nekatere so imele tudi že spreobrnjene slabše polovice na svoji strani. Imele so tudi svojega parlamentarca, ki je nekaj časa krepko vodil njih naskok, toda kmalu je obrnil orožje proti njim samim. Naglaševal je, da bo bolje zanje, ako se ne pečajo s "farji", zlasti pa ne s frančiškani, ki niso še nič dobrega storili, pač pa delali razdor med ljudstvom, ki se prej ni sovražilo. Vse priznanje, John!

Da bomo na jasnem, je treba omeniti, da se slovenski frančiškani zelo zanimajo za društva

svobodomiselnih organizacij, zlasti za SNPJ. Ta društva jim morajo biti všeč ali pa napoti. Tudi načelno izjavo SNPJ znaajo članstvu tolmačiti po svoje. Sploh so mojstri v vrtanju od znotraj, kajti njihova taktika je pridobiti za svoje načrte najprej ženske. Ako je frančiškan mlad in prikupen fant, pohvali otroke, da včas za vino in pridobi poleg žensk tudi društvene uradnike na svojo stran, potem pride vse drugo samo od sebe. Taka je frančiškanska taktika. Napredna društva je treba preustrojiti, napredno misleče ljudi ukloniti ali pa jih ugonobiti, prijateljstvo v naselbini razdvojiti in tako ustvariti hinavščino in sovraštvo.

S tako taktiko so pričeli mladi frančiškani pri nas. Nam pravijo, da smo stari bedaki, a zdi se mi, da se bi od nas lahko mnogo koristnega naučili. Osvajanje slovenskih domov po vaši taktiki ne bo uspešno.

Mladina in Slovenci na Moxhamu! Pevsko društvo Jugoslavija je solastnik SDD in ima vse pravice do svojih vaj in priredb v tem domu, prav tako kot Moxham godba, kajti oboje je bilo ustanovljeno za povzdigo naselbine. Od vas, od tistih, ki imajo veselje do petja, pričakujemo, da boste nadaljevali z zapčetim delom. Kot posamezniki imate lahko svoje verske čute, kajti ukrasti vam jih ne more nihče, toda lahko ostanemo vseeno prijatelji ne glede na versko prepričanje, ker je to pri olikanih ljudem postranska stvar. Umetnost je v petju in glasbi in nihče ne sme tega izrabljati v kake posebne namene.

Frančiškani imajo svojo cerkev, šolo, dvorano, župnišče in druge ugodnosti. To vse so jim spravili skupaj dobri verniki. Marsikateri delavec je daroval za cerkev zadnji "groš", sam pa je bil lačen. Ne želi svojega bližnjega blaga, ta zapoved bi morala veljati tudi za frančiškane.

SDD obstoji že dolgo let. Postavljen je bil davno prej, predno so frančiškani priromali v Johnstown. Zgradili so ga slovenski delavci na Moxhamu s težkimi žrtvami in ga tudi plačali. Ko je bil dom zadožen, takrat frančiškani niso bili blizu. Bratje in sestre, ki smo povedli člani SNPJ, zavedajmo se naših dolžnosti kot zavedni delavci v obrambi naših društev in organizacij. Gojimo delavsko zavest in pokažimo, da je SDD simbol našega bratstva.

A. Vidrich, 82.

Zahvala

Witt, Ill.—Dne 2. januarja je umrl moj skrbni oče Martin Potisek v starosti 86 let. Bolehal je samo tri dni. V Ameriki je bil 30 let, toda član ni bil nobenega društva, ker je bil že prestar za sprejetje, ko je dospel v Ameriko.

Na tem mestu se moram zahvaliti vsem, ki so me tolažili ob boleznih mojega očeta in ob njegovi smrti, Slovencem iz naše naselbine, ki so podarili lep šopek cvetic in društvu Women's Auxiliary iz Carlinville, Ill. Pokojni zapušča tukaj dve hčeri in enega sina, v Nemčiji pa eno hčer in več sorodnikov tu in v starem kraju. Dragi oče, spavaj mirno in lahka naj ti bo ameriška zemlja.

J. Hauptman, hči.

Križa-akrila število milijonarjev

Na podlagi plačil dohodninskih davka je v Illinoisu samo dem multimilijonarjev

Washington, D. C.—Zakladniški departament poroča, da so Združenih državah še samo tri multimilijonarji, ki so v letu 1931 imeli čez pet milijonov dolarjev dohodkov. To kažejo na ge vplačane dohodninske davke. Dva od četvorice živijo v New Yorku, eden v Pennsylvaniji in eden v Illinoisu.

Izmed onih, ki so prijavili milijon dolarjev dohodkov v letu 1931, je sedem v Illinoisu, 31 v New Yorku, 10 v Pennsylvaniji in 9 v Michiganu. Samo pet držav je, ki so v omenjenem imele enega ali več multimilijonarjev.

Leta 1929 je bilo čez 500 multimilijonarjev v Združenih državah.

"RUMENA NEVARNOST" ZAPADNI KAPITALIZEM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

7,800,000, na katerih lahko ducira več blaga kakor pa gljiza z osemkrat večjim število vreten.

Tudi kakovost japonskega blaga se je zadnja leta izboljšala, kar ji je poleg nizkih odpravi svetovni trg. V zadnjih letih je dvignila svojo produkcijo v tekstilni in industrijski umetne svile nad 25%, v vrednosti pa za 38% in to ključ padajočim cenam in manjši svetovnemu trgu.

Poleg moderniziranja produkcije na stopnjo, ki se lahko s celo z ameriško, so v vse te trgovinske vojne netno nizke plače, nizek življski standard in dolg delovni dan. Japonska je danes čudna mešanica modernega kapitalizma kolonialnega izkoriščanja in zlastnega življenjskega standarda.

Plača najboljšega mehanika znaša 72c na dan za 10-12-urno delo. Rudarji zaslužijo po 24c na dan, v tekstilni industriji največ 24c, v rajonski 31c, porcelanasti 47c, steklarji 61c v tovarnah za vžigalce 60c in ženske 19 centov. Otroci služijo: deklice po tri in pol centa in dečki po štiri in pol centa za 10 do 12 ur dela. To je ali plač na Japonskem.

Da je življenjski standard v Japonski, je samo ob sebi razumljivo. Priglašča riza je še vedno glavno kosilo japonskega delavca. Stanovanjske razmere so orientalske — borne kolibe in pohištva v našem smislu.

Tudi je umljivo, da ob standardu in plačah japonskega kapitalizem nima posebnega ga na svojem ozemlju. Imamo moderne tovarne, ki prinašajo lastnikom tudi v tej svetovni krizi izredno visoke dividende povprečno okrog 15%. In japonski kapitalisti nimajo doma, ga iščejo drugje, kjer dumpajo svoje cenoeno blago in sejejo seme — nove svetovne vojne.

Oljni magnat Sinclair obtožuje

Tulsa, Okla.—Bogati oljni magnat Harry F. Sinclair, ki pred leti figuriral v petrolejskem škandalu za časa Hardingovega predsedništva in presedel čez mesecev v zaporu, je zdaj obtožen sleparije v zvezi s propad Exchange Trust Co. in proti mu je bila izdana tiralnica, njim vred je obtoženih še 24 milijonov dolarjev. Vsi so obtoženi, da pomeverili \$23,869,000.

Znižana cena mleku v Chicagu

Chicago.—Velike mlekarne družbe so naznanile zadnjo tek, da so znižale ceno mleka odjemalce na drobno na kvort. Prejšnja cena je bila 13 centov. Smetana se je tudi cenila 13 centov. Znižanje je prišlo, kar razbudi, ki rešuje spor s mlekarstvi in farmarji in čika mi mlekarstvi družbami, da čilo ceno \$1.85 za sto funtov mleka, ki ga prodajajo farmarji.

Samomor kapitalista

Chicago.—W. H. Green, podjetnik, je zadnji petek skozi okno enajstega nadstropja hotela Brevoort in obletel na stranski ulici.

Družina sovjetskega poslanika Trojanovskija v Ameriki. Na desni sta njegova žena in sin, ki sta prišla z njim v Washington.

Louis Adamski

SMEH V DŽUNGLI

ANTROPOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRIDIEROVCA
Poslovenil Stanko Leben

Naslednjega dopoldneva sva nekoliko minut pred deveto stopila v pisarno prvega seržanta v Fortu MacArthur. Lonie me je namreč toliko časa pregovarjal, da sem šel z njim.

Lonie se je hotel baš predstaviti prvemu seržantu, ko sta vstopila poveljujoči častnik in njegov pribočnik, za njima pa poročevalci.

"Ali ga še ni tega moža Burtona, seržant?" je vprašal pribočnik.

"Se ne, sir."

"Jaz sem Burton," se je oglasil Lonie ter izročil svojo zamazano in zmečkano izkaznico.

Seržant je pregledal podatke na izkaznici in izjavil, da so v redu.

"Ah," se je oglasil polkovnik, zajeten gentleman srednjih let v lepi uniformi, "škoda, škoda, Mr. Burton, da niste prišli vsaj nekoliko bolj zgodaj. Mogoče bi se bilo še dalo kaj narediti, da bi vas bili malo zlikali za to svedčano priliko."

Lonie se je nasmešnil.

"Čete so že zunaj in odtrobito je k zboru," je pripomnil pribočnik. "Čas je, da začnemo," in pogledal je na svojo zapetno uro.

Le polkovnikom na desnici in s pribočnikom na levici je Lonie odšel na vežbališče, kjer je že stal razvrščen bataljon, da mu izkaže čast. Okrenil je glavo in mi pomignil, kakor češ: "Sedaj pa le pazi!"

"Ostanite tu in mirujte, Mr. Burton," je rekel polkovnik. "Vam bom že jaz povedal, kaj je treba narediti."

Slavnost se je pričela...

"Odšel sem na vežbališče," mi je pozneje pripovedoval Lonie, "z odločno namero, da se onesvestim prav sredi ceremonije. Nalašč, da se ponorčujem. To bi nama naredilo reklamo, sem si mislil... Toda ko so začeli častniki pozdravljati drug drugega, me je takoj prevzelo nekaj tako lahкотnega in vrtoglavega."

Strmel sem v polkovnika na svoji desnici, lepega, starega gospoda, velikega, močnega in zardelega v obraz. Potem sem se zazrl v njegove bleščeče škornje... Preletel sem z očmi vso razvito črto bataljona od enega do drugega konca; vrste vojakov, ki so s kratkimi gibi odgovarjale na ostro donečo povelja. Potem trobente in godba, ki je igrala poskočno koračnico. Vse skupaj se mi je zdelo čudno smešno, neresnično. Na reklamo in delo sem popolnoma pozabil.

Nato zopet godba — "Over there, Over there!" — Godba je korakala gor in dol. Kakor v megli sem nedoločno videl gruč ljudi, ki so stale okoli in me gledale. Videl sem avtomobile, ki so stali v vrsti ob vežbališču. (Vest o proslavi v jutrnjih listih je privabila zelo mnogo ljudi.) "Mislim sem nate — sir in hleb kruha — park — pismo od strica — poročevalci."

Potem mi je bilo naenkrat, kakor da slišim glas tik pred seboj, kako nekdo nekaj čita z razločnim, govorniškim glasom (bil je pribočnik, ki je čital pohvalo); čital je, kako sem dne 8. novembra 1918. na poti v zaledje, ranjen in s plinom zastrupljen, pobral ranjenega častnika ter ga srečno privedel v zavetje, s čimer sem si zaslužil večno veselje in hvaležnost francoske republike.

Slišal sem, kako mi je polkovnik šepetal, naj stopim naprej, se postavim v sredo med njega in pribočnika, potem pa naj obstanem in se obrnem. Skušal sem napraviti, kakor mi je bilo ukazano, toda enkrat ali dvakrat sem se malo opotekel, pa brez šale, malo je manjkalo, da nisem padel; končno se mi je posrečilo doseči, kar sem imel za sredino med obema častnikoma, in sem se obrnil. Skušal sem se obrniti po vojaško, pa sem ga polomil in obrnil

sem se, kakor si morda opazil, čisto navadno po civilistično. Če jim ni prav, kako sem premaknil te stare bergije, sem si dejal, lahko kar takoj odpovedo vso ceremonijo; sami pa naj se grede soliti! Skoro bi se bil zasmel na glas, tako smešno se mi je zdelo. Potem mi je bilo, kakor da mi misli zopet uhajajo k delu, ki ga nimava, in skušal sem se domisliti, kaj bi bilo najbolje, da ukrenem.

Polkovnik je prihajal proti meni. Skoro bi se bil zopet zasmel. Kaj bi naredili, če bi rekel temu staremu dečku, naj obdrži križec, in bi odšel?...

Stari gospod mi je pripel križec na prsi, mi zgrabil roko in mi jo stresal.

"Sedaj pa pojdite z menoj," mi je rekel. In zopet sva se vrnila na prejšnji mesti. Stopal sem počasi, toda polkovnik je nekoliko pridrževal korak, da bi ne zaostajal za njim. Zmedel se mi je korak in stari gospod se je prestopil, da bi ušel moj korak. Ali si ga videl, kako je menjal korak? Skoro bi se bil na glas zasmel. Enkrat ali dvakrat sem se zaletel vanj, kakor bi bil pijan ali kaj. Vse skupaj je bila komedija.

Potem smo se zopet obrnili s celom proti četam. "Mimohod!" je zakričal polkovnik in kmalu nato je godba zalajala novo poskočno koračnico in bataljon se je pričel pomikati v četveroredih.

Za trenutek mi je bilo, kakor da letim, se dvigam. Po ušesih mi je šumelo in s težavo sem držal glavo pokoncu.

Godba je šla mimo. Zdi se mi, da je igrala "K-K-Katy". Glasbila so blestela v soncu, da mi je oči jemalo. Nekaj časa nisem čutil ničesar več. Vse v meni je otopelo, onemelo. Potem sem se zopet osvestil in videl sem korakati mimo prvo stotnijo, črto prečudnih, smešnih postav, nekaj takega kakor vse te fantastične futuristične slike. Po ušesih mi je brnela godba. "K-K-Katy, you're the only g-g-g-irl that I adore..."

Mukoma sem se zavedal, kaj se godi krog mene. Začutil sem, kako me vsega zaliva vročina; potem me je streslo mrzlo. Trudil sem se, da bi se ne onesvestil, toda vse okoli mene se je začelo vrteti v sam ne vem koliko različnih smereh hkratu in zgrudil sem se kakor od strele zadet.

VI

Polkovnik in pribočnik sta Loniju naglo odpela obleko, zahtevajoč vode in zdravnika, dočim so se civilni gledalci zgrnili od vseh strani.

Jaz se nisem posebno trudil, da bi se preiril do njega, ker sem bil preverjen, da samo igra, da se hlina, po zamisli, ki je bil nanjo namignil. Toda časnikarji so že nekako izvedeli, da sem Burtonov prijatelj; izpuli so iz mene zgodbo, ki je izšla že v popoldanskih časopisih. Veliki napisi, Lonie naslikan na ležišču v okrožni vojaški bolnici, kamor so ga odnesli; manjkalo tudi ni slike vojnega križca in moje fotografije.

Ko sem okoli poldne prišel v bolnico, sem našel Lonija sedečega v postelji; pogovarjal se je z nekim poročevalcem.

"Pomislite," se je obrnil k meni in sam smeh ga je bil, "ponujajo nama sto dolarjev za dva članka o najinih zadnjih skušnjah na najinem lovu za delom. Dva časopisa v Los Angelesu sta začela pisati o tem, kako najti zaposlitev za vse bivše vojake, ki so brez posla in bi radi delali."

Časnikar je rekel, da bo sam napisal članek, in nama je izročil sto dolarjev. Ko je Lonie v ponedeljek prišel iz bolnišnice, je dobil od strica pismo z denarjem.

(Daleč bližnjak.)

"Potem pa na Špansko! Tja do Gibraltarja..."

"V duhu že vse vidim pred očmi... In potem skok v Maroko..."

"In v Alžir... In Tunis..."

"V Afriki so ceste menda posebnost dobre."

"In v Italiji šele!"

"V aprilu... Italija je aprila posebno čudovita."

"Toda... zdaj sem se spomnila... kaj pa tvoja pisarna?"

"Vrag jo vzemi! Prostost! Vse leto bo najino!"

"Pozimi pojdeva kajpak v Chamoni?"

"In na Tirolsko!... Potem pa v Nico!"

"Pozabiti ne bova smela, da si zgradiš vilo na Rivieri!"

"Ali pa na Španskem."

"O tem bi se dalo še govoriti."

"In ptičnico bi imela... in najlepše afriške in ameriške ptičke v njej... in papige in kakaduje!"

"In pse!"

"In mačke!"

"In akvarij, pa takega, da bo kakor podvodni vrt!"

"O, kolike sreče!"

Marta je tlesnila z rokama.

In oba se od vseh teh pravičljivih milijonov kar nista mogla pomiriti in sta kar kipele od samih velikih načrtov, ki sta jih preračevala do najmanjših podrobnosti.

Drugo jutro. Zrebanje je bi-

lo opravljeno. Stefan se še ne upa vprašati, kakšen je izid; strah ga je. Otroče! Res, katero številko ima prav za prav njuna srečka?

"Marta, daj, pokaži mi srečko!"

"Srečko? Saj jo imaš vendar ti! Ali je mar nisi kupil?"

"Kaj?!... Jaz?! To je pa že preveč! Saj menda še veš, da se nisem utegnil prerivati v tolikšni gneči! In da si rekla, da jo boš ti kupila!"

"O Bog! Tak je nisi kupil?"

"In ti tudi ne?!"

Groza ju je prešinila. Nista več našla besede. Potem se je pa obema izvil vzdih iz stisnjenih grl.

"Izgubljena sva!" je zaječala Marta. "Kako lahko bi bili zdaj vsi ti milijoni najini!"

"Kaj hočeš! Sanj je konec! Toda vse le še ni izgubljeno!"

"?"

"Saj sva si denar za srečko prihranila. In zanj si lahko tudi kaj privoščiva."

"Imenitno!... Pa pojdeva drevi v kino!"

V redu!

"Nace, da veš: zvečer, ko bomo imeli goste, te bom imenoval 'Jean'."

"V redu! In kako naj jaz vas imenujem?"

"Idiot!"

"V redu!"

Andre Maurois:

PISMA

— Pred petimi leti, — je dejala, — sem bila Pradierova ljubica. Zelo sem ga ljubila. Življenje ženske on tako vzemirja in ga spravlja v žalost in srečo, da tiste, ki so to mamilo spoznale, ne morejo biti več brez njega. Da bi dokazal samemu sebi svojo moč, mi je, ne da bi imel zato kaj povoda, vsilil zelo strog red. Bila sem srečna, da sem ga ubogala. Vsako jutro okrog šestih mi je telefoniral. Ob tej uri je moj mož spal in ni slišal iz svoje sobe zvonjenja, ki sem ga razen tega napravila bolj gluhega s tem, da sem dela pod kladvice malo vate.

Čez nekaj mesecev je to razmerje napravilo sramoto. Moj tast in tašča sta mojega soproga, ki me je oboževal, priganjala, naj mi zagrozi z ločitvijo, in zaradi svojih otrok sem napoved sklenila, da se svojem razmerju odpovem. Obljubila sem, da ne bom več iskala svidenja s svojim ljubčkom. Dve leti mi je bilo tako, da sem mislila, da bom umrla. Pradier je storil vse, da bi si me zopet pridobil; zapustila sem Francijo; prikričala svoj naslov. Slednjič sem se začutila bolj krepka in sem se vrnila. Na teh potovanjih sem se zblížala zopet s svojim možem, ki se je bil pokazal nežen in strpljiv. Ni mi nič govoril o pustolovstvu in v svetu sva veljala za srečno zakonsko dvojico. Toda jaz sem bila žalostna, življenje se mi je zdelo brez cilja in želela sem si, da bi se že postarala. Tako sta minili še dve leti.

Neko jutro, ko sem spala, sem mislila, da slišim v snu zvonjenje. Sanjalo se mi je, da mi telefonira Pradier in mi govori tiste zmedene in strastne besede, s katerimi si me je bil osvojil. Zdrnila sem se. Poleg moje postelje se je razleglo resnično zvonjenje. Prijela sem za slušalo in zaslišala glas, za katerega se mi je zdelo, da je prej takšen, kakršnega imam, kadar kaj glasno čitam, in ne, kakor če navadno govorimo. Zdelo se mi je, da je Pradierov, toda nisem mogla razumeti, kaj pripoveduje. Čez trenutek sem razumela, da bere. Kar je bral, je bilo slino lepo. Bila so to pisma zaljubljenke ženske. Zdela so se mi presunljiva in vzvišena. Zmisliha sem se na Julijo de Lespinasse, portugalsko redovnico. Ko je naposled izustil še neko lepo frazo, sem vzdiknila:

"Pradier, prosim te... Prenehaj... Ti ne veš koliko trpim..."

"Prenehaj naj?" je rekel.

"Čemu? Saj čitam tvoja pisma, tista, ki si mi jih nekdaj ti pisala... Ali ne spoznaš več svojih misli?"

Tedaj sem začutila, kakšno različen in povprečno žensko je iz mene po dveh letih napravilo mirno srce. Drugi dan sem se vrnila k njemu. In zopet sva vsak dan skupaj.

Morje bo teklo v puščavo

Epohalen načrt angleških strokovnjakov

L. 1927. so odkrili geografi in geologi komisije za kartografiranje Egipta Quattarsko nižino v Libijski puščavi, a danes pripravljajo najboljši strokovnjaki britske države načrt, ki mu v zgodovini človeštva ni para.

V Quattarski nižini, nekaj več nego 200 kilometrov od Kaira, je namreč ozemlje kakšnih 20.000 kvad. kilometrov od 134 m nižje od morske gladine. To je največja geografska depresija na zemlji — kolikor vemo do danes — trikrat večja od depresije Šot Melir v Algiru, 5-krat večja od depresije Jordanske doline v Palestini (Mrtvo morje). Seveda imajo druge depresije še večjo globino nego njenih povprečnih 60 m, a ker je do najbližje morske obale komaj 56 km, bi to povsem zadovalo za napravo prekopa, po katerem bi morje napolnilo ta naravni zemeljski kotel. To je namreč načrt, o katerem smo govorili zgoraj. V eni zadnjih števil Londonškega "Geographical Journala" poroča John Ball obširneje o tem načrtu.

Predvsem je omeniti, da je tretjina Quattarske depresije, t. j. več nego 5800 kvad. kilometrov, nedostopna močvara, sabača, mešanica peska in soli z vodo. Dolgo časa so si učenjaki razbijali glave v vprašanju, od kod to močvirje, ko nimajo neznatni vodni "toki", ki se iztekaajo vanj, cela leta niti kapljice vode in znašajo padavine tu kvečjemu 20 mm na leto. Potem so rešili uganko. Sabako močviri ogromen podzemeljski tok, ki izvira v Eneidiju, visokogorju Francoske Ekvatorialne Afrike. Ta podtalna reka napolnjuje tudi vodnjake in izvirke velikih libijskih oaz: Karge, Dakle, Tarafe, Sive. V okolici depresije se prefaka skozi ogromna ležišča soli — to sol bodo začeli v kratkem industrijsko pridobivati.

Toda sol ne bo edini vir velikih dohodkov in dobičkov v Quattari. Še neprimerno važnejša je zamisel, da bi višinsko razliko med njenim dnem in morsko gladino izkoristili za proizvodnjo električnega toka! Tehnično je stvar povsem izvedljiva. Prekopu oziroma trem prekopom, ki bi po Ballovanu narčtu točili morsko vodo v depresijo, se postavljajo po robu alcer nekateri znatni gorski hribi, toda njih tvarina je apnenec in peščenec najbolj zrahljane vrste, tako da bi jih bilo mogoče prevrtati.

13.500 kvad. kilometrov Quattarske nižine leži nižje nego 50 m pod morsko gladino. Jezero s to površino bi bilo 25krat večje od Bodenskega jezera. V 150 do 160 letih bi se napolnilo, če bi mu dovajali 656 kub. metrov vode na sekundo, kolikor bi je bilo treba, da bi se prekosila izguba vlage zaradi izhlapevanja, ki je pod vročim puščavnim soncem ogromno, 656 kub. metrov vode na sekundo pa bi pri padcu 50 m preko turbin dajalo toliko električnega toka, da bi ga bilo dovolj za Kairo in vse Nilsko ustje. 150 do 160 let pa bi bil efekt še veliko večji.

A to bi ne bile edine koristi tega ogromnega projekta. Treba pomisliti, da bi množina izhlapevajoče vode narasla in s tem bi narasle padavine. Dvignila bi se končno tudi gladina talnega vodovja, oaze bi dobile več močje, skopali bi lahko nove vodnjake tam, kjer to danes ni mogoče, nastale bi nove oaze. Morje bi se pretakalo v puščavo in med novimi palmami bi žarele električne luči.

Neki svetovni potnik je prišel v malo mestce in vprašal meščana:

"Prosim vas, povejte mi, kaj je pri vas znamenitega?"

"Ničesar," odvrne meščan.

"Mar se ni tukaj rodil noben veliki človek?"

"Ne. V kolikor jaz vem, se pri nas rodijo samo otroci."

UMETNOST POČIVANJA

Trikrat po deset minut dan, to je vse kar potrebujete, da se tudi med dnevnim delom popolnoma odpočijete.

Odločilno je popolna sprostitve duha in telesa. Trikrat po deset minut na dan se ne dajte po ničemer motiti. Sedite v stolično tako, da se vam nagne telesa za 45 stopinj nazaj. Zaprite oči. Položite roke na naslonišče stoličice. Ubrinite vsake misli in takoj boste začutili absolutno sprostitve v telesnem in dušnem oziru. Toda ne smete misliti, da bi nič ne mislili. V ka prisiljenost sprostitve za onemogoči. Če stopi kaj misel ali predstava v vašo vest, ne poskušajte, da bi se krčevito osvobodili. Naj se s sel stvari, naj se mirno razvija — šele potem bo izginila sama od sebe.

Prve kratke se vam ne bo bo nadaljnega posrečilo, da bi popolnoma sprostiti. Toda nekoliko poskusih se bosta te in duh privadila. In srečni ste v občutju, kakšen osvetoč vpliv utegne imeti deset minut, če jih pravilno izkoristite.

RIBE, KI SE TOPIJO

Posebnost Bajkalskega jezera so tako zvane ribe pajki, ki prihajajo po zadržilu naravnega sloveca Pallas nikoli žive na površje vode. Le po silnih viharjih, ki pretresajo jezersko površje do dna, je videti več množine teh rib — toda mrtev. Okrog 1. 1770 so viharji vzbujali toliko rib pajkov na suho, da so obrežja na daleč pokrivali kakor nasipi. V kratkem času se zbrale ogromne jate galeb, pelikanov in lisic, da bi se s stili z neprimerno delikate. Riba pajk ima še to zanimivo lastnost, da se pri pečenju v ognju raztopi tako popolnoma v ribje olje, da ostane samo nje okostje.

Križi slavnatega vdovca

— Kako se pa počutiš k slavnati vdovec prijatelj?

— Presneto slabo, človek muči čez teden dan za dnevnimi gostilni, v nedeljo, ko bi lahko malo počival, moram pa k ženi kmeti.

V JUGOSLAVIJO

Proba Havre

Na Hitrem Ekspresnem Parisku

ILE DE FRANCE

FEB. 3.—MARCA 24.

PARIS

FEB. 17.—MARCA 17.

CHAMPLAIN

FEB. 10.—MARCA 3.

Znižane cene v vse kraje v Jugoslaviji

Za poštne in potne liste vprašajte v poštne agencije

French Line

306 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

123 S. Third St., Minneapolis, Minn.

PRIPOROČILO!

Podpisana priporočam rušakom na severni strani mesta svojo delikatno trgovino. Brez cenovne in sodne. Dobra postrežba, nizke cene. Pripeljemo tudi na dom.

MIDWEST STORE

1891 Maud Ave., cor. Osgood Ave.

Telefon: Diversay 4750 Mary Kolene Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časni knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene smernice, unijake dolo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawrence Avenue

Telefon Rockwell 4904

Chicago, Ill.

Tam se dolo na kake tudi vse ustrezne pojasnila

GLAVNI DOBITEK

Slička

Po večerji se jima je domislila, da je bolj razvnela.

"Če pomislim, da bo jutri..."

je rekel Stefan in oči so se mu zasvetile.

"Jutri!..." je vzdihnila Marta.

"Sicer pa... Bože moj... zakaj ne? Saj poskušava svojo srečo kakor vsi drugi! Pa vzemimo, da se nama to pot res posreči! Kaj rečeš na to?"

"Tolikana sreča lahko človeka še ubije... to rečem!"

"Da... od veselja... Prav imaš... O, Stefan!"

"Najino življenje bi se od danes do jutri popolnoma izpremenilo."

"Nič več dolgov!"

"Na mestu bi si kupil tucat oblek, tebi pa petnajst."

"Preselila bi se."

"Pri priči!"

"V lepo vilo zunaj mesta."

"Ne, to bi bilo predač. Sicer pa... saj bi imela avto!"

"Da, res, avto!... Seveda brez šoferja! Drugače ne bi bila mirna, če ne bi ti sedel za volanom!"

"Kajpada brez šoferja! Počemu naj nama neki bo! Samo midva... midva čisto sama... čez hribe in doline!"

"Najprej bi delala izlete v okolico"